

Čas jednej prítomnosti (IV): Svätý týždeň, miloval nás až do krajnosti

Svätý týždeň je stredobodom liturgického roka: počas týchto dní prežívame rozhodujúce okamihy nášho vykúpenia. Cirkev nás svojou múdrosťou a tvorivosťou vedie za ruku od Kvetnej nedele až po kríž a zmŕtvychvstanie.

13.04.2025

V srdci liturgického roka je
Veľkonočné tajomstvo, trojdnie
ukrižovaného, mŕtveho a
vzkrieseného Pána. Celé dejiny spásy
sa točia okolo týchto sviatočných dní,
ktoré väčšina ľudí nepozorovane
prežívala a ktoré Cirkev teraz slávi
“od východu slnka až po jeho
západ”^[1]. Celý liturgický rok, ktorý je
kompendiom dejín Boha s ľudstvom,
pramení v pamäti Cirkvi na Ježišovu
hodinu, keďže „miloval svojich, čo
boli na svete, miloval ich do
krajnosti“^[2].

Počas týchto dní Cirkev rozvíja svoju
materinskú múdrosť, aby nás vtiahla
do rozhodujúcich okamihov nášho
vykúpenia: ak nebudeme klásť
odpor, budeme vtiahnutí do
spomienky, ktorou nás liturgia
Veľkého týždňa uvádza do Umučenia;
do pomazania, ktorým nás pohýna
bdieť s Pánom; do prívalu radosti,
ktorá pramení z vigílie
Zmŕtvychvstania. Mnohé z obradov,

ktoré prežívame počas týchto dní,
majú korene vo veľmi starých
tradíciách; ich sila sa meria
zbožnosťou kresťanov a vierou
svätých dvoch tisícročí.

Kvetná nedeľa

Kvetná nedeľa je akoby bránou, ktorá
predchádza a pripravuje na
Veľkonočné trojdnie: „Stojíme na
prahu Veľkého Týždňa; chvíľa, keď sa
na Kalvárii završí Vykúpenie celého
ľudstva, je už veľmi blízko a zdá sa
mi, že je to osobitne vhodný čas, aby
sme sa ty aj ja zamysleli nad tým,
akým spôsobom nás náš Pán Ježiš
Kristus spasil: a aby sme rozjíмали o
jeho nevýslovnej láske k úbohým
bytostiam, stvoreným z hlíny
zeme“^[3].

Keď prví veriaci počúvali liturgické
ohlasovanie evanjeliových
svedectiev o Umučení a homíliu
prednesenú biskupom, vedeli, že sa
nachádzajú v úplne inej situácii ako

tí, ktorí sa zúčastňujú na obyčajnom predstavení: „pre ich zbožné srdcia nebol rozdiel medzi počúvaním toho, čo sa ohlasovalo, a videním toho, čo sa stalo“^[4]. V pašiových opisoch je Ježišov vstup do Jeruzalema akoby oficiálnym predstavením sa Pána ako vytúženého a očakávaného Mesiáša, mimo ktorého niet spásy. Jeho gesto je gestom Kráľa Spasiteľa, ktorý prichádza do svojho domu. Niektorí z jeho vlastných ľudí ho neprijali, ale iní ho prijali a oslavovali ho ako Požehnaného, ktorý prichádza v mene Pánovom^[5].

Pán, stále prítomný a činný v Cirkvi, prináša rok čo rok v liturgii tento slávnostný vstup do „Kvetnej nedele Pánovho Umučenia“, ako ju nazýva misál. Už jej názov naznačuje dvojakoť prvkov: niektoré triumfálne, iné smútočné. „V tento deň,“ píše sa v rubrike, „si Cirkev pripomína vstup Krista Pána do Jeruzalema, aby završil svoje

veľkonočné tajomstvo“^[6]. Jeho príchod je obklopený oslavnými výkrikmi a radostným jasotom, hoci zástupy vtedy nevedia, kam Ježiš skutočne ide, a narazia na pohoršenie kríža. My však v čase Cirkvi poznáme smer Pánových krokov: vchádza do Jeruzalema, „aby završil svoje veľkonočné tajomstvo“. Preto pre kresťana, ktorý v sprievode na Kvetnú nedeľu oslavuje Ježiša ako Mesiáša, nie je prekvapením, že sa bez prerušenia stretne s bolestnou stránkou Pánovho utrpenia.

Spôsob, akým liturgia prekladá túto súhru temnoty a svetla v Božom pláne, je názorný: Kvetná nedeľa neprináša dve uzavreté, vedľa seba stojace slávnosti. Vstupným obradom svätej Omše nie je nič iné ako samotná procesia, ktorá priamo vedie do modlitby dňa svätej Omše. „Všemohúci a večný Bože, ty si dal ľudstvu vzor poníženia v našom Spasiteľovi, keď sa z tvojej vôle stal

človekom a zomrel na kríži; láskavo nám pomáhaj, aby sme nasledovali jeho príklad v utrpení, a tak mali účasť na jeho zmŕtvychvstaní“^[7]: tu už všetko hovorí o tom, čo sa má stať v nasledujúcich dňoch.

Zelený štvrtok

Veľkonočné trojdnie sa začína večernou svätou Omšou Pánovej večere. Zelený štvrtok stojí medzi koncom pôstu a začiatkom trojdnia. Vodiacom niťou celého slávenia tohto dňa, všeobjímajúcim svetlom, je Kristovo veľkonočné tajomstvo, samotné srdce udalosti, ktoré sa aktualizuje vo sviatostných znakoch.

Posvätné dianie sa sústreďuje na tú Večeru, v ktorej Ježiš, skôr ako sa vydal na smrť, zveril Cirkvi testament svojej lásky, obeť večnej zmluvy^[8].

„Keď Ježiš ustanovil Eucharistiu ako trvalú pamiatku na seba a svoju

Velkú noc, vložil toto najvyššie gesto Zjavenia symbolicky do svetla milosrdenstva. V tej istej perspektíve milosrdenstva prežíval Ježiš aj svoje umučenie a smrť, vedomý si veľkého tajomstva lásky, ktoré sa uskutoční na kríži“^[9]. Liturgia nás živým a súčasným spôsobom uvádza do tohto tajomstva Ježišovho sebadarovania za našu spásu. „Otec ma preto miluje, že ja dávam svoj život, a zasa si ho vezmem. Nik mi ho neberie, ja ho dávam sám od seba“^[10]. Pánovo *fiat*, ktoré dáva vzniknúť našej spáse, sa sprítomňuje v slávení Cirkvi; preto nás kolekta neváha v prítomnom čase zapojiť do Poslednej večere: „*Sacratissimam, Deus, frequentantibus Cenam...*“, hovorí latinčina so svojou obvyklou schopnosťou syntézy; „Bože, zišli sme sa osláviť pamiatku najsvätejšej večere“^[11].

Je to „svätý deň, v ktorý bol náš Pán Ježiš Kristus vydaný za nás“^[12].

Ježišove slová: „Odchádzam – a prídem k vám. Je pre vás lepšie, aby som odišiel. Lebo ak neodídem, Tešiteľ k vám nepríde. Ale keď odídem, pošlem ho k vám“^[13] nás uvádzajú do tajomnej výmeny medzi neprítomnosťou a prítomnosťou Pána, ktorá predsedá celému Veľkonočnému trojdniu a z neho celému životu Cirkvi. Z tohto dôvodu Zelený štvrtok a dni, ktoré po ňom nasledujú, nie sú len dňami smútku alebo náreku: vnímať posvätné trojdnie týmto spôsobom by sa rovnalo návratu do situácie učeníkov pred Zmŕtvychvstaním. „Radosť Zeleného štvrtka pramení z tohto: z pochopenia, že Stvoriteľ prekypoval láskou k svojim stvoreniam“^[14]. Aby vo svete zvečnil túto nekonečnú lásku, ktorá sa sústreďuje v jeho Pasche, v jeho prechode z tohto sveta k Otcovi, Ježiš sa nám celý dáva so svojím Telom a Krvou v novej pamiatke: chlebe a víne, ktoré sa stávajú „chlebom života“ a „kalichom

spásy“^[15]. Pán prikazuje, aby sa odteraz na jeho pamiatku robilo to isté, čo práve on^[16], a tak sa rodí Pascha Cirkvi, Eucharistia.

Dva momenty slávenia sú veľmi výrečné, ak ich vnímame vo vzájomnom vzťahu: umývanie nôh a vyloženie Najsvätejšej sviatosti. Umývanie nôh Dvanástim niekoľko hodín pred ukrižovaním ohlasuje najväčšiu lásku: „položiť život za svojich priateľov“^[17]. Liturgia oživuje toto gesto, ktoré odzbrojilo apoštolov, v ohlasovaní evanjelia a v možnosti vykonať umývanie nôh niektorých veriacich. Na záver omše sa v sprievode na vyloženie Najsvätejšej sviatosti a v adorácii veriacich zjavuje láskyplná odpoveď Cirkvi na pokorné sklonenie sa Pána nad nohami apoštolov. Tento čas tichej modlitby, ktorý trvá až do noci, nás pozýva pripomenúť si Ježišovu kňazskú modlitbu vo Večeradle^[18].

Velký piatok

Liturgia Velkého piatku sa začína prostráciou kňazov namiesto zvyčajného úvodného bozku. Je to gesto osobitnej úcty k oltáru, ktorý je nahý, zbavený všetkého, čo pripomína Ukrižovaného v hodine Umučenia. Ticho prerušuje nežná modlitba, v ktorej sa celebrant odvoláva na Božie milosrdenstvo – „*Reminiscere miserationum tuarum, Domine*“ - a prosí Otca o večnú ochranu, ktorú nám Syn získal svojou krvou, teda tým, že za nás dal svoj život^[19].

Starobylá tradícia vyhradzuje pre tento deň ohlasovanie umučenia podľa Jána ako vrcholný moment liturgie slova. V tomto evanjeliom rozprávání vystupuje do popredia úžasný majestát Krista, ktorý „sa vydáva na smrť v plnej slobode Lásky“^[20]. Pán odvážne odpovedá tým, ktorí ho prišli chytiť: „Ako im

povedal: *Ja som, cúvli a popadali na zem*“^[21]. Neskôr ho počujeme odpovedať Pilátovi: „Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta“^[22], a preto jeho stráž nebojuje, aby ho oslobodila. „*Consummatum est*“^[23]: Pán sa ponáhľal až do konca svojej vernosti Otcovi, a tak víťazí nad svetom^[24].

Po ohlasovaní Umučenia a modlitbe veriacich sa liturgia obracia na *Lignum Crucis*, strom kríža: slávny nástroj ľudského vykúpenia. Adorácia svätého kríža je gestom viery a ohlasovaním Ježišovho víťazstva nad diablom, hriechom a smrťou. S ním my kresťania víťazíme, pretože „toto je víťazstvo, ktoré zvíťazilo nad svetom: naša viera“^[25].

Cirkev obklopuje kríž úctou a vážnosťou: biskup predstupuje, aby ho pobožkal bez ornátu a prsteňa^[26]; po ňom nasleduje adorácia veriacich, pričom piesne oslavujú jeho víťazný charakter: „Pane, vzdávame úctu

tvojomu krížu, velebíme a oslavujeme tvoje zmŕtvychvstanie, lebo drevo kríža prinieslo radosť celému svetu“^[27]. Je to tajomné spojenie smrti a života, do ktorého nás chce Boh ponoriť: „Niekedý obnovujeme radostný podnet, ktorý priviedol Pána do Jeruzalema. Inokedy zas bolesť jeho smrteľného zápasu, ktorý skončil na Kalvárii... Alebo slávu jeho víťazstva nad smrťou a hriechom. No vždy, lásku — radostnú, bolestnú i slávnú — lásku Kristovho srdca“^[28].

Biela sobota a Veľkonočná vigília

Anonymný text z prvých rokov kresťanstva akoby zhustene zachytával tajomstvo, ktoré si Cirkev pripomína na Bielu sobotu: Kristov zostup k zosnulým. „Čo sa dnes deje? Veľké ticho obklopuje zem; veľké ticho a veľká samota. Veľké ticho, pretože Kráľ spí. Zem sa bojí a je v úžase, pretože Boh zaspal v tele a prebudil tých, čo spali od dávna“^[29].

Tak ako vidíme Boha odpočívať v knihe Genezis na konci svojho stvoriteľského diela, Pán teraz odpočíva od svojej vykupiteľskej únavy. A to preto, že Veľká noc, ktorá má definitívne svitnúť vo svete, je „sviatkom nového stvorenia“^[30]: Pána stálo život, aby nás obnovil pre Život.

„Ešte chvíľku a už ma neuvidíte a zasa chvíľku a uvidíte ma“^[31]. Takto povedal Pán apoštolom v predvečer svojho umučenia. Kým čakáme na jeho návrat, rozjímame o jeho zostupe do temnoty smrti, v ktorej boli ešte ponorení tí spravodliví Starej zmluvy. Kristus, nesúc v ruke oslobodzujúce znamenie kríža, ukončuje ich spánok a uvádza ich do svetla nového kráľovstva: „Prebuď sa, ty, ktorý spíš, lebo som ťa nestvoril, aby si zostal zajatcom v priepasti“^[32]. Od karolínskych opátstiev v ôsmom storočí sa spomienka na túto veľkú sobotu rozšírila po celej Európe: deň očakávania Zmŕtvychvstania,

intenzívne prežívaný Ježišovou Matkou, z čoho pochádza sobotňajšia úcta Cirkvi k Presvätej Panne Márii; teraz, viac ako kedykoľvek predtým, je ona *stella matutina*^[33], rannou hviezdou, ktorá ohlasuje príchod Pána: *Lucifer matutinus*^[34], slnko, ktoré prichádza zhora, *oriens ex alto*^[35].

V noci na túto Veľkú sobotu sa Cirkev zhromažďuje na najslávnostnejšom bdení, aby oslávila vzkriesenie Ženícha, a to až do skorého svitania. Toto slávenie je jadrom kresťanskej liturgie počas celého roka. Prechod z tmy do svetla, zo smrti do nového života v Pánovom zmŕtvychvstaní vyjadruje veľké množstvo symbolických prvkov: oheň, svieca, voda, kadidlo, hudba a zvony, ...

Svetlo sviece je znakom Krista, svetla sveta, ktorý všetko ožaruje a prežaruje; oheň je Duch Svätý, zapálený Kristom v srdciach

veriacich; voda znamená prechod k novému životu v Kristovi, zdroji života; veľkonočné aleluja je hymnom pútnikov na ceste do nebeského Jeruzalema; chlieb a víno Eucharistie sú prísľubom eschatologickej hostiny so Zmŕtvychvstalým. Keď sa zúčastňujeme na veľkonočnej vigílii, pohľadom viery spoznávame, že sväté zhromaždenie je spoločenstvom Zmŕtvychvstalého; že čas je novým časom, otvoreným pre definitívny dnešok slávneho Krista: „haec est dies, quam fecit Dominus“^[36], je to nový deň, ktorý Pán slávnostne ustanovil, deň, „ktorý nepozná západ slnka“^[37].

Felix María Arocena

^[1] *Rímsky Misál*, Tretia eucharistická modlitba.

[2] Jn 13, 1.

[3] Svätý Josemaría, *Boží priatelja*, bod 110.

[4] Svätý Lev Velký, *Sermo de Passione Domini* 52, 1 (CCL 138, 307).

[5] Porov. Mt 21, 9.

[6] *Rímsky Misál*, Kvetná nedeľa, č. 1.

[7] *Rímsky Misál*, Kvetná nedeľa, modlitba dňa.

[8] Porov. *Rímsky Misál*, Štvrtok Pánovej večere, modlitba dňa (kolekta).

[9] Francisco, *Misericordiae Vultus*, 11-IV-2015, bod 7.

[10] Jn 10, 17-18.

[11] *Rímsky Misál*, Štvrtok Pánovej večere, kolekta.

[12] *Rímsky Misál, Štvrtok Pánovej večere, vlastné Communicantes.*

[13] *Jn 14, 28; Jn 16, 7.*

[14] *Svätý Josemaría, Íst' s Kristom, bod 84.*

[15] *Rímsky Misál, modlitba nad obetnými darmi.*

[16] *Porov. 1 Cor 11, 23-25.*

[17] *Porov. Jn 15, 13.*

[18] *Porov. Jn 17.*

[19] *Rímsky Misál, Veľký piatok, Slávenie utrpenia a smrti Pána, úvodná modlitba.*

[20] *Svätý Josemaría, Krížová cesta, X. zastavenie.*

[21] *Jn 18, 6.*

[22] *Jn 18, 36.*

[23] *Jn 19, 30.*

^[24] Porov. *Jn* 16, 33.

^[25] *1 Jn* 5, 4.

^[26] Porov. *Ceremoniál biskupov*, body 315, 322.

^[27] *Rímsky Misál*, Veľký piatok, Slávenie utrpenia a smrti Pána, bod 20.

^[28] Svätý Josemaría, *Krížová cesta*, XIV. zastavenie, bod 3.

^[29] *Homília o veľkej a svätej sobote* (PG 43, 439).

^[30] Benedikt XVI, *Homília počas Veľkonočnej vigílie*, 7-IV-2012.

^[31] *Jn* 16, 16.

^[32] *Homília o veľkej a svätej sobote* (PG 43, 462).

^[33] Loretánske Litánie (porov. *Si* 50, 6).

^[34] *Rímsky Misál*, Veľkonočná vigília,
Veľkonočný chválospev.

^[35] *Liturgia hodín*, hymnus *Benedictus*
(Lk 1, 78).

^[36] Ž117 (118), 24.

^[37] Porov. *Rímsky Misál*, Veľkonočná
vigília, Veľkonočný chválospev.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/sk-sk/article/cas-jednej-
pritomnosti-iv-svaty-tyzden-miloval-
nas-az-do-krajnosti/](https://dev.opusdei.org/sk-sk/article/cas-jednej-pritomnosti-iv-svaty-tyzden-miloval-nas-az-do-krajnosti/) (08.08.2025)